

Мета наших походів – пізнати Бога-Творця, розповісти людям про Нього, людей зробити братами

Розповідає Віталій Нероба – пастор, історик, викладач Українського гуманітарного інституту, докторант університету Ендрюса (США).

Як виникла ідея ходити з молоддю в походи? Чому саме екстремальні?

Ця ідея була зі мною з самого дитинства. Я виріс у селі, яке переселилося на землі Київщини в 18 столітті з Запорізької Січі. Як я досліджував, це було село козацької розвідки, розвідка запорізьких козаків. Вони жили по селах, наприклад, одне село в війську займалося чимось одним, друге – іншим, а це село було селом розвідки.

Я виріс в оточенні переселенців, тож усі ігри, усі розваги передавалися із покоління у покоління. Ми займалися з самого дитинства тим, як виживати у диких умовах. Так жили не всі села, але так жили діти в моєму селі Руда Сквирського району Київської області.

Так жили не всі села, але я думав, що всі діти так проводять своє дитинство. В дитинстві ми ходили у походи, в болота, переходили річку вбхід, спали у лісі – виживання в диких умовах було з дитинства, це був стиль життя моїх однолітків, старших дітей, мого батька, мого дідуся, усіх наших людей, це – передісторія.

Ідея походів зародилася років п'ятнадцять тому, коли мене запросили бути пастором-наставником у дитячому таборі Центральної конференції в місті Переяслав-Хмельницький.

Директором табору була Світлана Шевченко. Ми бачили, що діти не можуть сидіти на місці, їм треба рухатися, а в таборі більш спокійний уклад, територія обмежена.

А навколо ліс, діти хочуть в лісі побігати, щось знайти. І я запропонував Світлані: «Я міг би водити дітей у походи. Для цього мені потрібно мінімум речей: вода, їжа». Я хотів повести їх так, як сам ходив у дитинстві. Уявіть собі козака з рюкзаком за спиною! У нього було мінімум речей. Отак і я повів дітей – дуже легке спорядження: пляшка води, мінімум їжі.

Діти були у захваті. На другий день стали проситися інші діти. Кожного дня я водив окрему групу дітей у похід. Діти були різного віку. Виходили вдосвіта, поверталися залежно від віку дітей. От так на протязі п'ятнадцяти років ходимо у походи. Далі почали розвиватися наші походи іншим шляхом.

Так починалося. На другий рік діти виростили, вони знов просилися у похід, підвищувався їх рівень. Потім мене стали запрошувати в табори клубу «Слідопит» проводити походи, став займатися слідопитами. Слідопитам потрібні наставники, я став готувати молодь для цих походів, водив їх в окремі походи для навчання.

Поступово зібралася команда людей, в Україні нас приблизно п'ятдесят, не всі кожного разу ходять у похід, але лідерів маємо біля тридцяти. Ми стали ходити з молоддю, з людьми старшого віку, навіть до пенсійного віку, тобто, з різними категоріями. Але є і окремі складності, бо кожний вік має свої особливості.

Чи є різниця у тому, як Ви перший раз ходили і як зараз ходите у походи?

Я би не сказав, що щось змінилося. Я робив те, що робили у дитинстві, як ми тоді ходили у походи, те саме роблю і зараз. Просто з різними групами – різна ступінь завдання. Що ми робимо? Є різні походи. Є походи-розвідки, це – найскладніші походи.

Ми йдемо у похід повністю без спорядження: є малесенький рюкзак або спеціальна жилетка-розгрузка військового типу, ми часто самі її шиємо. В ній – великі кишені, в яких поміщуються вода, їжа, максимум два-три кілограми ваги. Або маємо невеликий штурмовий рюкзак.

Не маємо компаса. За все життя ходив з компасом один раз у похід для того, щоб показати майбутнім наставникам, що їх очікує у лісі, якщо вони загублять компас або він зламається. Не вмючи ходити за сонцем, за напрямком вітру та за іншими ознаками, вони одразу втрачають орієнтацію, якщо звикають до компасу.

У нас немає компасу, немає великих рюкзаків, немає спальників...У нас є сокира, вода, сірники, спеціальна їжа. Ми маємо гарні мапи, але йдемо «у нікуди». Ми не знаємо, де будемо ночувати, що чекає попереду, що будемо їсти, бо основна їжа – це те, що знаходимо у лісі.

Це – похід-розвідка, туди йдуть саме такі люди, які ходили не один раз у похід. Похід триває декілька днів, ми розвідуємо місцевість, по якій будуть проходити інші. В день ми можемо пройти до сімдесяти кілометрів, але в основному – тридцять-сорок.

Друга складність – це коли ми йдемо у похід, де одна-дві людини знають маршрут, але вони не повідомляють про нього іншим. А інші не знають маршруту, вони теж мають орієнтуватися по мапі, шукати цікаві місця. Тільки у особливому випадку, у екстремальній ситуації, людина може сказати, що знає вихід, володіє ситуацією.

Третій вид походів – це звичайний похід, коли ми знаємо маршрут, місця стоянок, знаємо, що в лісі є для їжі, які є цікаві місця.

Чим ми займаємося у поході? Якщо цей похід зі старшими – ми шукаємо цікаві місця, вирішуємо цікаві завдання: складаємо мапу-схему походу, на кожному етапі діти, підлітки, молодь

мають вирішувати певні завдання. Це можуть бути розвішані конверти, закопані «скарби», біблійні загадки, загадки на кмітливість, на орієнтування. Наприклад, знайти предмет на букву «к» – хто швидше знайде за п'ять хвилин, знайти лікарські рослини.

Під час походу навчаю людей знанням про дерева, кущі, рослини, ягоди, що можна вживати, а чого не можна, що як приготувати, які трави зупиняють кров, які трави проти комарів, що для чого призначене. Планові походи з загадками, з іграми. Ми розділяємося на дві команди, яка з них першою прийде до фінішу, яка першою розгадає всі загадки. Це такий ігрово-екстремальний похід, а не просто блукання у лісі, щоб посидіти, поїсти. Всі вони цікавого характеру.

Ви вигадуєте небезпечні ситуації для дітей?

Ні, я намагаюсь всіляко уникати небезпечних ситуацій. Діти небезпечні ситуації знаходять самі, але я вважаю, що їх треба уникати. Їх в житті і так багато.

Ви ходите тільки влітку?

Влітку практично в походи не ходимо. На таборах слідопитів та на дитячих таборах ходимо в одноденний похід. Але в таборах ми ходимо ще в нічні походи, виходимо вночі, і до ранку, до дев'ятої години маємо повернутися. Але в такі походи йдуть спеціально відібрані діти, які пройшли курс підготовки, тому що це – і орієнтація, і навички виживання, навички харчування в лісі, і вирішення різних складних завдань (переправа через річку, через болото) без ніяких допоміжних засобів, крім того, що знайдеться у лісі. Влітку можемо сходити у Крим або під час відпустки куди-небудь.

Ми ходимо у походи ранньою весною, коли є у лісі ранні трави (примула, кропива, кульбаба), які можна їсти. Навесні вже не холодно, і ще не жарко, немає комарів, не попросиналися змії. Весною дуже гарно. Або ходимо восени – гарне осіннє листя, приємна погода. Інколи ходимо взимку, але дуже рідко.

Як відносяться діти до таких походів? Є такі діти, які не хочуть ходити, бо бояться?

Якщо похід у таборі, він не складний. У наших походах набагато легше, бо ми йдемо без рюкзаків. Дітям цікавіше побігати якісь дистанції, щось цікаве пошукати, чим нести важкого рюкзака і думати: «Як би швидше дійти і впасти». Для дітей це цікаво, але є діти, яким просто не цікаво ходити. Якщо дитина не хоче, ми не примушуємо.

Ми не називаємо це екстримом, просто похід. Але є багато дітей, які зі мною ходять з шестирічного віку, їм зараз вже по вісімнадцять-двадцять років, і вони ходять кожного року у похід. Це що стосується таборів. А якщо походи серед року, то йде молодь, старші підлітки, якщо походи найпростішої категорії, то діти мають бути з батьками або з клубом «Слідопит».

Ми не беремо дітей на свою відповідальність, бо приїжджають люди з усієї України. Ми можемо ходити по всіх областях України, крім Карпат. У Карпатах є подібна група. Ми ходимо по всій Україні, по Криму, навіть у Росію.

Де Ви побували за ці роки?

Бували у дуже цікавих місцях. Це – Кримські гори, поки не було проблем, але і в минулому, і в цьому році їздили у Крим. Дуже цікаво у Холодному Яру Черкаської області біля міст Сміла, Олександрівка, Чигирин. Це місця Коліївщини, гайдамаків, це пов'язано з Богданом Хмельницьким.

Дуже цікавий гірський масив є біля Черкас, вище на північ від Черкас за Ірпінським болотом. Масив має назву Мосногори, простіше – Мощні гори. Величезний масив, метрів на сто-сто двадцять-сто п'ятдесят підвищується над рівниною. Дуже цікавий ліс.

Потім – Таращанські ліси в Таращанському, Богуславському районах. Там дуже багато цікавих місцевостей, наприклад,

знаменита Божа гора, де у 372 році нашої ери, за 600 років до Володимира, язичники, які жили у цих краях, стратили, розіп'явши на хрестах і спаливши, 70 керівників церкви, пресвітерів християнської церкви. Їх арештували і змушували відректися від Ісуса Христа. Серед них був чоловік на ім'я Бож. Його розіп'яли, а з лівої і з правої сторони розіп'яли його синів. Але жоден з них не поклонився ідолу, не зрікся Ісуса Христа. Є пам'ятник, присвячений цій події.

Ми находимо козацькі табори, городища Київської Русі, кургани, залишки партизанських таборів і багато іншого. Це – Таращанщина.

Цікаві походи у Фастівський район, у Києво-Святошинський район, на лінію оборони Києва (багато дзотів, бліндажів, бетоновані печери). Дуже цікаві походи у Північну Чернігівщину, у Березнянський район, на Ніжинщину, Переяславщину, Полісся, на Житомирське Полісся, у район, де воювала Українська повстанська армія.

Дуже цікаве Кам'яне село на Житомирщині. Кам'яне село – це місцевість на поліській рівнині, де камінців немає, є величезні, просто гігантські кам'яні валуни розміром з будинок. Є така легенда, що колись було село, але чаклун його перетворив на каміння. А цей величезний кам'яний масив чимось схожий на село. Там і Мохове озеро.

Потім, Овруцький кряж, напівгірський масив на півночі Чернігівщини. Район Шацьких озер, Хмельниччина, Кам'янець-Подільський, Придністров'я, Миколаївська область – все дуже цікаве. Ми часто ходимо на надувних човнах, поєднуючи піші подорожі з подорожами на човнах.

Ми не ходимо там, де ходять звичайні туристи. Ми ходимо там, де туристи ходять рідко, але місця не менш цікаві. Хортиця – це теж туристські місця. Наші учасники мешкають у Центральній Україні, ми ходимо в цій частині України, було б цікаво пройти далі, але це у майбутньому. Знаємо, що декілька людей в тій

частині вже зацікавилися походами.

У вас є походи одноденні, а є на декілька днів. Де ви збираєтесь?

Як правило, ми намагаємося здешевити туризм, тому або скидаємося коштами на бензин, наймаємо мікроавтобус, або їздимо електричками, просимо когось підвезти до лісу. Ніч проводимо у лісі, потім плануємо так, щоб знову сісти в електричку або на маршрутку і поїхати додому.

Який похід був найдовшим?

Найдовший – три-чотири дні. Ми не робимо великих походів, тому що ми всі – зайняті люди, ми ходимо у вихідні і прилеглі до них дні. Найчастіше ми проводимо одну-дві ночі у лісі. Маємо брак часу: люди всі працюють, а ходимо ми досить часто. На рік може бути п'ять-шість походів, а може бути й десять. Команди у нас по десять-дванадцять чоловік, потім розділяємося на дві команди.

Які люди за віросповіданням і працею ходять з Вами у походи?

З нами у походи ходять люди різного віку. Основний склад – це інтелігенція: кандидати наук, журналісти, лікарі, вчителі. У нас є і студенти. В нашій групі більше адвентистів, але є й атеїсти, свідомі атеїсти, є буддисти, наприклад, тренер йоги ходить з нами. Є православні, баптисти – різні люди. Але цікаво, як вони після походу не просто наближуються до адвентистів, але до Бога.

Вони вражені нашими стосунками, нашим способом життя, бо походи – це адвентистський спосіб життя на практиці (здоровий спосіб життя, їжа), бо більшість з нас – вегетаріанці. Вони бачать, що без м'яса ти можеш пройти довше і відчуваєш себе краще, вживаєш правильно воду, робиш фізичні вправи вранці, вчасно лягаєш, інші всі моменти. Ми на практиці все використовуємо, і це нам дає велику перевагу.

Ці правила були у козаків, люди читали Біблію набагато раніше, і це використовували. Люди бачать стосунки між нами – дружбу, братерство, і вони не залишаються байдужими. Є люди, які прийняли хрещення. Ми не ставимо за ціль, щоб людина прийняла хрещення. Наша ціль – щоб людина стала ближче до творіння і до Творця, а далі її шлях є особистим. Ми показуємо велич Бога, красу Його творіння, Божу мудрість, закладену у кожному творінні, і це вражає.

Був якийсь з нами хлопець, такий свідомий атеїст, а якраз у поході були всі адвентисти. Він взагалі вперше мав справу з релігійними людьми. Коли зустрічалися, один раз ночували в Домі молитви, потім два дні разом ходили у поході. В останній день сиділи біля вогню, і він каже: «Я в житті ніколи не бачив таких людей. Цей день просто змінив моє життя, я вже не той, що був раніше». Він не сказав, що перестав бути атеїстом, але це перебування на природі, без цивілізації, в таких напівдиких умовах, коли ти мушиш просити у Бога мудрості, просити Його керівництва, Його захисту, це настільки наближує до Бога, що людина стає інакшою, такою, якою має бути.

Бувало так, що не було, що їсти. Одного разу я пішов один, але син дізнався і приїхав. А їжі – тільки на мене одного, я ділю її на двох. Зазвичай у лісі ми будуємо землянки, скоріше – напівземлянки. Ми будуємо землянку, це важка фізична праця, а їжі немає. Я відійшов у сторону і даю синові їжу. Друзі побачили, що зі мною щось діється не те, бо я зазвичай всіх пригощаю. І коли ти бачиш, як діляться з тобою своєю їжею, останнім ковтком води, це настільки вражає, це є насправді Христова любов.

Ціль наших походів – пізнати Бога-Творця, розповісти людям про Нього, людей зробити братами. «По тому пізнають усі, що ви учні Мої, якщо ви будете мати любов між собою». А в тих походах, які Ісус мав, коли Він ночував під відкритим небом, Він ніс благу вістку, створював братерство, братні дружні стосунки, і в цих стосунках люди зростали у любові Божій. Власне, тому я цим і займаюсь.

В походах треба десь спати і щось їсти. Розкажіть, яка у вас їжа, де спите?

Що ми їмо? По-перше, беремо з собою набір продуктів, які займають мало місця, мало ваги, але мають багато поживних речовин. Це сухофрукти: яблука, груші, сливи, абрикоси, фініки. Ми їх кладемо в пакетики на застібках, розкладаємо по кишенях. Ще беремо насіння гарбуза, соняшника (полушене), льону – також по пакетиках. Також горішки грецькі, ліщину, різні. Намагаємося якомога різноманітніші горіхи узяти, бо організм потребує різних вітамінів та мікроелементів.

Самі сушимо сухарики: ріжемо хліб на маленькі квадратики і сушимо. Беремо мюслі, трохи солі та олію в невеличкій пляшці. В лісі маємо масу різноманітної їжі: стебла очерету, корені різних рослин: рогоз, лопух, кульбаба, різні рослини для салату. Є рослини, які весною корисні, а влітку ядовиті, тому Бог для кожної пори року передбачив свою їжу.

Багато ягід: костяниця, черемуха, бузина. Жолуді також можна їсти, але у нас ще такої потреби не було. Також є гриби. Ми знаємо, які можна вживати. Восени ми бачили поле, де викопали картоплю і поле покинули. Але там можна ще знайти картоплю, яку потім можна спекти. Або скошили кукурудзу, але можна знайти там якісь качани. Особисто я – вегетаріанець, не їм ні м'яса, ні риби. Але ті, хто ходить з нами, якщо є риба (сушена, в'ялена, свіжа), то її готують, але ми не займаємося полюванням. Беремо з собою маленький котелок і готуємо їжу.

Для приготування їжі ми не використовуємо звичайного вогню, який заливається дощем, потухає від вітру, для якого треба спеціальні котли. Ми робимо вогонь набагато простіший, який називається «земляна піч». Викопується в землі одна горизонтальна нора і дві вертикальні – отвори шириною 20 см. В горизонтальну ми кидаємо дрова, в один вертикальний отвір йде вогонь, а в інший виходить дим. Цей вогонь не тушиться ні дощем, ні вітром, нічим. Можна приготувати їжу у будь-яких складних умовах, йде дуже мало дров.

Найцікавіше, як ми спимо. Використовуємо різні способи. Експериментували з багатьма способами – хтось десь почув, побачив.

Спимо біля вогню, але вогонь не звичайний. Взимку ми розпалюємо вогонь, жар згрібаємо у сторону, потім робимо другий вогонь, земля вже прогрілася. Потім кладемо гілки, хвою і спимо на них на прогрітій землі. В спину тепло, і біля вогню тепло. Літом ми можемо спати у гамаках. Це – саморобний гамак, кусок тканини 1,5 м на 2,5 м, зверху накидаємо марлю чи клейонку від дощу, це займає мало місця у кишені.

А ось найпоширеніший прийом: розпалюємо вогонь в такий спосіб, коли дві колоди діаметром 30-40 см і довжиною 3-4 метра (в лісі багато повалених дерев) кладуться на відстані одна від одної на 10 см, між ними розпалюється вогонь. Коли вогонь розгорівся, кладемо зверху третю колоду, тоншу. Такий вогонь горить цілу ніч, коли верхня колода згорає, кладемо нову. Чергуємо по годині біля вогню. На відстані одного метру від вогню ми робимо собі постіль.

Ці три колоди лежать паралельно вогню, вони невеликі. Застелюємо їх тим, що є у лісі: сухою травою, сухим листям папороті, сухим листям дерев, хвоєю. Коли нічого немає, спимо на колодах, головне, щоб не на землі. Намагаємося зробити вогнище в невеличкій долинці, щоб у спину було затишно, бо вогонь з однієї сторони гріє, а з другої – холодно. Можемо під спину ще покласти колоду, щоб не тягнуло холодом, з однієї сторони вогонь, з другої сторони – колода. Якщо дощ, будуємо курені без цвяхів, без мотузки, вони дуже міцні. Використовуємо мох, хвою, листя, кору дерев. Кожного разу придумуємо щось нове.

Як Ваша сім'я ставиться до походів?

Моя сім'я у лісі зі мною. Діти з самого дитинства зі мною. Сину зараз 14 років, він з самого дитинства завжди зі мною в різних складних походах. Я їх не змушую, вони самі просять

мене швидше піти у похід, на річку. Ми з ними мандрували по складних річках, по болотах, інколи – в п'явках, в комишах, у кропиві. Маємо свій надувний човен на шість місць, на чотири весла. Сім'єю мандруємо і човном, і лісами. В найскладніші походи дочку не беру, їй дев'ять років, ще мала, а син ходить.

Чим ваші походи відрізняються від туристичних?

Ми проходимо за день те, що туристи за три-чотири дні. Наші походи незвичні, вони відрізняються регламентом руху. Ми виходимо о третій-четвертій години ночі, залежно від пори року. Влітку – це о третій годині, взимку – трошечки пізніше. Чому так? Під ранок спати у лісі холодно, хоча ввечері нормально. По-друге – вранці йти дуже приємно: спів пташок, сонечко виходить – просто вражаюча краса.

Завжди ми шукаємо місця, де є питна вода. До виходу в похід ми біля джерела випиваємо півтора літра води, беремо два літра води з собою. Снідаємо о дев'ятій годині ранку. Походи такі, що ми не перевтомлюємося, десь короткі, десь довші. П'ємо виключно перед їжею і виключно на перевалах. Вода людину розслабляє.

Є правило – ніколи не перекушувати між прийомами їжі. Це – сам досвід, ті, хто перекушує, навіть сильні хлопці, сходять з дистанції, бо перекус забирає багато енергії. Але якщо ми знаходимо у лісі їжу, яку не можна взяти з собою, то в цілях виживання ми можемо перекушувати. Наприклад, ягоди – це їжа, яку не можна взяти з собою, і вона швидко перетравлюється.

Якщо рибу можемо з'їсти на обід, то ягодами, фруктами перекушуємо. Горіхи, якщо знаходимо, беремо з собою. Перед обідом ми п'ємо багато води, потім пообідаємо, трошечки походимо з півгодини, і робимо привал. У нас є пообідній сон, це закон – час сну. Це дуже відновлює сили. До четвертої-п'ятої години ми рухаємося і готуємо привал на ніч. Основний наш рух – до обіду.

Після обіду шукаємо місце на ніч. До сьомої, максимум до

восьмої години ми готуємо вечерю, потім о дев'ятій годині у нас відбій до трьох-чотирьох ранку. Вранці людина має достатньо сил, щоб пройти довгий шлях. А туристи поки посплять, поснідають, а потім на повний шлунок йдуть у похід, ледве ворушачи ногами. Ми до обіду проходимо шлях, а після обіду просто гуляємо по лісі.

Ви бачили вовків, кабанів? Таке було з вами у лісі?

Мій дід був військовим розвідником під час двох війн – кінна розвідка і просто розвідка – він казав, що «найстрашніший звір у лісі – двоногий. Це – найнебезпечніше, що є». Малим я довго відгадував, що це за звір такий, питав: «Кенгуру? Ведмідь?». Тоді здогадався, що той страшний звір – це людина. На жаль, це і є найнебезпечніше, що можна в лісі зустріти.

В лісі є браконьєри, «чорні археологи», різні організації, різні групи людей. Тому ми намагаємося якомога далі бути від людських слідів, від туристів, браконьєрів. В поселення ми заходимо з благодійно-місійною ціллю. Ми заходимо у села, де нога адвентиста ще не ступала. Для чого нам потрібні рюкзаки – ми беремо газети, брошури. Потім у селах залишаємо людям слово надії, слово про Бога.

Люди так гарно це сприймають, що, буває, нас в тих селах пригощають. Ми не просимо у людей, вони самі. Коли ми робимо щось для Бога, коли ми людям допомагаємо, кажемо добрі слова, підтримуємо, підбадьорюємо, Бог ніколи не залишає нас без їжі. На Поліссі нас приймали до себе на нічліг, розтоплювали груби на дровах. Ішов дощ, а нас так гарно прийняли, обігріли, нагодували. Це буває тоді, коли ми служимо для Бога, в інших випадках намагаємося населених пунктів уникати.

Звірі зустрічаються, але звірі людей дуже бояться. Бачили диких кабанів метрів за п'ять-шість, оленів, лосів, вовків тільки сліди, єнотоподібних собак, борсуків, тхорів. Багато змії, вони дуже небезпечні.

Найнебезпечніший випадок був майже десять років тому. Нас було

четверо, ми пройшли до сімдесяти кілометрів. Якось вийшли на лісову вирубку, це було на початку літа, і в жахові спинилися, коли побачили, що потрапили на «гадюче весілля». Коли у гадюк шлюбний сезон, вони сповзають з усієї округи. Таке можна побачити дуже рідко.

Коли ми від жаху спинилися, побачили, що навкруги все кишіло гадюками, і наші ноги також були поміж чорними гадюками, тоді ноги й руки у нас подерев'яніли. Їх було дуже багато, ми старалися на них не дивитися, бо це було страшно, вони дуже агресивні в цей час.

Ми встигли помолитися, і Бог послав нам палицю. Я кажу: «Хлопці, не рухайтеся». Хлопці були дисципліновані, слухняні. Тоді я, наче у повільних кадрах, розсував нею траву, дуже повільно ступав крок, вони кидалися на палку, а потім – в сторону. Ми вийшли з лісу і щипали один одного за вуха: чи це було насправді? Це було жахливе видовище!

Іще щось цікаве. Підійшли якимось до річки, бачимо, що річка розмила греблю. До відправлення поїзду залишилася година, а нам треба йти півгодини від річки. Це – річка Остер на Чернігівщині, вона величезна. Величезна промоїна на греблі, шалена швидкість, ширина провалу метрів шість-сім.

Перескочити неможливо, перейти вбхід – змиє. Дальше – канал, з каналу вибратися на берег дуже складно, там бетоні береги. Та й шалена швидкість води. Ми принесли з лісу дерево метрів вісім, одне тріснуло, тоді ми інше перекинули на другий бік, і так перейшли по ньому.

Багато було таких цікавих моментів – переходи через болото, через річки.

Ви фотографуєте у походах?

Так. Ми не використовуємо GPS-навігатори, це заборонено. Були такі ситуації, коли заблукали у лісі, а хтось спішить на роботу, тоді використовуємо, щоб швидше вийти з лісу.

Ви – пастор, історик, викладач Українського гуманітарного інституту, як Ви використовуєте свої знання в походах? Як реагують оточуючі на Ваші оповідання?

Коли ми ходимо у лісі, я розповідаю їм не тільки з історії України, це своєрідний мікс біблійних історій, ідей, вчень біблійних людей.

Наприклад, приходимо до кургану. Це – величезний земляний насип, як піраміда. Кажу: «Ось, дивіться, колись наші предки ховали людей у таких курганах, клали з ними багато різних предметів, одягу, коней, знаряддя праці. Чому вони так робили?». Діти кажуть, що тоді вірили у загробне життя, у безсмертя душі.

Кажу: «А тепер дивіться, коли прийшло християнство, що стали робити християни? Вони перестали ховати людей у курганах і не кладуть туди ніякого інвентарю. Це означає, що змінилося їхнє вчення, люди стали вірити не в безсмертну душу. Наші предки вірили по-біблійному, що людина спить у могилі до другого приходу Ісуса Христа.

Коли людину ховають, кажуть: «Земля тобі пухом». Що таке пух? З пуху робили подушки, перини, бо на цьому спали. Це означає побажання, щоб людина спала. Або, наприклад, сама назва «кладовище», «цвинтар» походить від латинського слова, яке означає «місце спочинку». Людей клали у могили на місце спочинку, а не відправляли у рай чи пекло. Отак історія свідчить про біблійне вчення». Інших прикладів теж багато.

Де в Інтернеті можна знайти вашу групу?

Раніше в Контакті була група, яка називалася українською мовою «Екстрим-походи». Там було багато методичної та іншої інформації. Але «Контакт» закрили, тож така група тепер є на Фейсбуці. Вона просто інформаційна, там є фотографії.

Пізніше я дізнався, що такі походи поширені у світі, називаються «легкоходство». Не знаючи про це, ми стали

прихильниками цього міжнародного руху. В цій групі на Фейсбуці є посилання, де можна прочитати про нього. Спілкуємося в вайбер-групі «Екстрим-походи».

